

2022. szeptember 29.

Még egyszer hazatérek

HUBERT ILDIKÓ

Bazsonyi Arany (1928–2011) festőművész keresztény morál szerinti élete, figuratív festészetének témaválasztásai, emberi tartása nem alázkodott meg a legnagyobb méltánytalanságok idején sem. Családtagjainak börtönbe zárását, a Képzőművészeti Főiskolájáról kulák volta miatti kizárását nemes adományaival „viszonozta”, életében azonban sohasem heverte ki sem ő, sem családja a meghurcoltatást.

Önálló gondolkodással, határozott szellemi irányultsággal rendelkező, a parasztgazdálkodók középrétegébe tartozó szülők gyermekeként született Bazsonyi Arany 1928. január 13-án a Tolna megyei Gyulajon. Az elemi iskolát szülőfalujában, a középiskolát Hőgyészen és Kalocsán végezte. 1947-ban érettségizett a kalocsai Iskolanővérek Érseki Leánylíceumában. Művészeti tanulmányokat a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatott 1948-tól 1951-ig. Amikor szüleit kulákká nyilvánították, el kellett hagynia a főiskolát, ahol mesterei Varga Nándor Lajos, Pap Gyula, Kmetty János és Berény Róbert voltak. Közülük a nehéz időkben Berény Róbert állt ki mellette. Művészi pályájának törését családja meghurcoltatása súlyosbította. Édesapja közösségvezetői adottságával, Gyulaj közszeretnek örvendő vezetője, Tolna megye kisgazdapárti képviselője volt, amiért bebörtönözték, testvérét pedig koncepció perben ítélték el, s a szegedi Csillagbörtönbe került. A leánylíceumi tanulmányok annyit lehetővé tettek, hogy 1952-ben Dombóvárott tanítói képzést kaphatott. Öt évig tanított Pusztahencsén és Dunabogdányban. 1954-ben házasságot kötött Vecsési Sándor festőművésszel.

Nyomok, 1984, Szekszárd, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Képzőművészeti Gyűjtemény Fotó: Retkes Tamás

Önálló kiállítással először 1964-ben a Fényes Adolf-teremben mutatkozott be. Számtalan kiállítása volt az országban, de külföldön is (Spanyolország, Kanada, Anglia, Svájc, Libanon, India, Bulgária, Szovjetunió, Olaszország, Franciaország, Belgium, Ausztria). Murális munkái Kurd, Dömsöd, Heves, Szekszárd, Pusztahencse templomaiban, művelődési házaiban, iskoláiban láthatók. Festményeinek, grafikáinak jelentős részét (70 festményt, 212 grafikát) még életében Tolna megyének ajándékozta, és szellemi végrendelete értelmében többi munkája is ajándékként került az ország múzeumaiba (Esztergomi Keresztény Múzeum, Szombathelyi Modern Képtár, Kalocsai Érseki Kincstár stb.), ezen kívül Tolna megyei iskolák sora is kapott festményeiből, grafikáiból. Halála után hagyatékának ezerhatszáz grafikája, vázlatai, festményei a szekszárdi Wosinsky Mór Megyei Múzeumba kerültek, a még életében odaajándékozott anyag mellé.

Az utolsó háború féelme, 1987, Esztergom, Keresztény Múzeum Fotó: Mudrák Attila

1990 után, a kárpótlási törvény nyomán Bazsonyi Arany visszakapta a családi földeket, s a gyulai területen lévő, jó minőségű termőföldeket szülőfalujának ajándékozta, azt nyilatkozva „hogy adománnyal kívánja támogatni a gyulai tehetséges, de anyagilag rászoruló gyermekek iskolai tanulmányainak folytatását, illetve továbbtanulását”. A föld hasznosításából származó jövedelmet a Gyulajért Alapítvány kezeli, és kuratórium ítéli oda, mind a mai napig az arra érdemeseknek. Tanulók sokasága köszönheti neki, hogy szakmai végzettséget szerezhettek. (A szerződés szövegét, az ajándékozott művészeti munkáknak a listáját, Bazsonyi Arany életében általa jóváhagyott, 2004-ben kiadott *A szülőföldről. Bazsonyi Arany és Gyulaj karsú kötete* őrzi. Dömsödi, Duna-parti nyaralójukat (melyet Bazsonyi Arany falfestményei díszítenek), férjével együtt Dömsödnek ajándékozták, hogy arra rászoruló, fiatal képzőművészek, vagy a város által szervezett kézműves-foglalkozásoknak otthonul szolgálhasson.

Barcsay mester temetése, 1988, Szekszárd, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Képzőművészeti Gyűjtemény Fotó: Retkes Tamás

Kiállításait számtalan szakmai díjjal ismerték el, de állami díjat sohasem kapott, mivel a szakmai felterjesztéseket az állami kuratórium sohasem fogadta el. Keresztény morál szerinti élete, figuratív festészetének témaválasztásai, emberi tartása nem alázkodott meg a legnagyobb méltánytalanságok idején sem. Családtagjainak börtönbe zárását, a Képzőművészeti Főiskolájáról kulák volta miatti kizárását, amikor már megtehetette, nemes adományaival „viszonozta”, de sohasem heverte ki sem ő, sem családja ezeket a súlyos méltánytalanságokat. Közösségektől visszahúzódó életét férje, a Munkácsy-díjas festőművész, Vecsési Sándor hűséges szeretete és azoknak a falvaknak lakói tették széppé, ahol gyermekkorát megélte, tanított, vagy alkotó pályáját kiteljesíthette. Sokan tisztelték egyenességéért, emberi tisztességéért, szókimondásáért. Több falu (Dömsöd, Gyulaj, Pusztahencse) választotta díszpolgárává, halála után pedig valamikori pusztahencsei tanítványai javaslatára iskolája, ahol az 1950-es években tanított, felvette a nevét.

Anyja ölében [Pietà], 1989, Szekszárd, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Képzőművészeti Gyűjtemény Fotó: Retkes Tamás

Bazsonyi Arany és férje kéziratok hagyatékát az MTA Könyvtárának Kézirattára őrzi. Hagyatékából előkerült verseit – *Szigorú időrendben: Versek 1963–2010* – 2018-ban jelentette meg, és mutatta be a Széphalom Könyvműhely–Orpheusz Kiadó a Magyar Írószövetségben. A festészetéről, életéről szóló könyvek (Hubert Ildikó, *Bazsonyi Arany*, Budapest, Hollósy Galéria, 1998; Bazsonyi Arany, *Még egyszer hazatérek*, Versek, Budapest, Hollósy Galéria, 2005; Hubert Ildikó, „*Tükör által homályosan*” – *Bazsonyi Aranyról*, Budapest, Szenal, 2016) a művész jelentős grafikai munkásságát nem dolgozták föl.

Tüskés Anna: *Bazsonyi Arany grafikái*

Tüskés Anna *Bazsonyi Arany grafikái* című, idén nyáron megjelent kötete ezt a hiányt pótolta, így téve teljessé Bazsonyi Arany művészi pályájának bemutatását. A nagyon szép kivitelű, gondos szakmaisággal készült albumot két helyszínen mutatják be: október 7-én Esztergomban az Esztergomi Keresztény Múzeumban, és október 21-én Ráckeven a Patay László Városi Képtárban. Bazsonyi Arany itt közölt grafikáit Tüskés Anna *Bazsonyi Arany grafikái* című, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Művészettörténet Tanszékének kiadásában megjelent kötetéből válogattuk.

TÜSKÉS ANNA
BAZSONYI ARANY GRAFIKAI

M E G H Í V Ó

A Keresztény Múzeum tisztelettel meghívja Önt
2022. október 7-én, pénteken, 17 órára

Tüskés Anna: Bazsonyi Arany

című kötetének bemutatójára

Bevezetőt mond: **Hubert Ildikó**,
irodalomtörténész

A könyvet bemutatja: **Raffay Endre**,
a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Művészettörténet Tanszék,
tanszékvezető egyetemi docense [a könyv felelős kiadója]

Közreműködik: **Balatoni Teréz**,
Bazsonyi Arany verseinek sajtó alá rendezője

Október 1-től a múzeum időszaki kiállításon mutat be
válogatást Bazsonyi Arany festményeiből és grafikáiból.
Oldalt a kötet címlapja látható

KERESZTÉNY MÚZEUM
ESZTERGOM, MINDSZENTY TÉR 2.

Bazsonyi Arany